ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక *(7-6-95)*

ఎన్‌కౌంటర్

తలుపులు మూసుకుని వున్నాయి.

తలుపుల మీద చప్పుడయింది.

తెరుచుకుందామనుకుంటున్నట్లు లోపలనుంచి తలుపులు కిర్రుమన్నాయి.

ఇక ఆగలేమంటున్నట్టు బయటనుంచి తలుపులు దబదబలాడాయి.

బయట నల్లని చీకటి. చిక్కటి చీకటి. తలుపుల కవతల నిలబడిన ఒక ఆకారం చుట్టూ కారు చీకటి.

తలుపు లోపల వెలుగు, చల్లని వెలుగు. కరుణ నిండిన వెలుగు!

శాంతమ్మ తలుపులు తెరిచింది. తలుపులు తెరిచింది శాంత స్వరూపి అయి ఉంటుందన్నట్టు తెరిచింది.

"ఎవరు బాబూ?" ఆవిడ గొంతులో ఎంతో ఆదరణ, ఆర్ద్రత.

"నన్ను పోలీసులు తరుముతున్నారు?" అతని స్వరంలో వణుకుతున్న భయం, తొణుకుతున్న ఆందోళన.

క్షణంపాటు అవాక్కయి అంతలోనే తేరుకుని, "ఇటు రా, బాబూ!" అని పిలిచింది ఆవిడ.

చీకటిలోనుంచి వెలుగులోకి వచ్చాడతను. పీక్కుపోయిన ముఖం, చిక్కులు పడిన జుట్టు, మాసిపోయిన బట్టలు - నిస్తేజంగా ఉన్నాడు. నిరాశ్రయుడిలా ఉన్నాడు. పాతికేళ్ళవాడు మరో పదేళ్ళ బరువును మీద వేసుకుని మోస్తున్నవాడిలా భారంగా వున్నాడు.

"కనపడితే నన్ను కాల్చి చంపేస్తారు!" కదలిపోయేలా అన్నాడు.

పోలీసులెందుకు తరుముతున్నారని ఆవిడ అడగలేదు. 'వాళ్ళు కాల్చి చంపేటంత అపరాధం నువ్వేం చేశావు' అని అడుగుదామనుకున్నట్టు ఆవిడ లేదు.

"లోపలికి రా!" అని దారి ఇచ్చింది. 'ఇక్కడ నీకేం భయం లేదు' అన్నట్టు చూసింది.

చటుక్కున లోపలికి వచ్చి గబుక్కున తలుపులు మూసేశాడతను! మండుటెండలోంచి మఱ్ఱి నీడకు చేరినట్టు గాఢంగా నిట్టూర్చాడు.

చీకట్లో ఉండటమే చేతయినట్టు, వెలుగులో నిలబడటం చేతకానివాడిలా కళ్ళు చికిలిస్తూ చుట్టూ కలయజూశాడు. "ఇంట్లో ఇంకెవరున్నారు?" అతని గొంతులో కంగారు.

"నా కోడలు, మనుమరాలు. అంతే!" ఆవిడ స్వరంలో అభయ ముద్ర.

"మగవాళ్ళు?" అతనిగొంతులో ఆశ్చర్యం.

"లేరు". ఆవిడ స్వరంలో విషాద రేఖ.

"బయటినుంచి వచ్చేవాళ్ళు?" అతని స్వరంలో సందేహం.

"ఎవరూ లేరు.ఎవరూ రారు" ఆవిడ గొంతులో భరోసా.

"మరి మీ కొడుకు?" అతని చూపులో ఉత్సుకత.

"రాలేనంత దూరంలో ఉన్నాడు." ఆవిడ చూపులో నిర్లిప్తత.'

అతను అర్థం కానట్టు చూశాడు.

అప్పుడే లోపలి నుంచి "ఎవరత్తయ్యా?" అంటూ ఓ యువతి బయటకు వచ్చింది.

అపరిచితుడు అదేదోలా ఉన్నాడు. భయపెట్టేలా ఉన్నాడు. బిక్కుబిక్కుమంటూ చూసింది.

ఆమె బోసిపోయిన మెడ అతన్ని కొట్టవచ్చింది. కొడుకు రాలేనంత దూరంలో ఉన్నాడన్న ఆవిడ మాటలకి అప్పుడర్థం స్ఫురించిందతనికి. నోట మాట రాక నిలబడిపోయాడు.

"ఎవరో అతను – కష్టంలో ఉన్నాడు!" తనే కష్టంలో ఉన్నవాడు అతను నిన్ను భయపెట్టేది ఏముందమ్మా అని కోడలికి ధైర్యం చెపుతున్నట్టుంది. కష్టంలో ఉన్నవాడికి ఆశ్రయం ఇవ్వాలి సుమా అని హెచ్చరించినట్టుంది.

ఎప్పుడు వచ్చిందో లోపలి నుంచి – "అమ్మో! నెత్తురు?" అంది శాంతమ్మ ఏడేళ్ళ మనుమరాలు. ఆ పిల్ల భయకంపిత స్వరం ఆ ఆడవాళ్ళ గుండెల్ని జల్లుమనిపించింది.

అప్పుడు తనకాళ్ళవైపు చూసుకున్నాడతను. తన కో పెద్ద గాయం అయిందని అంతవరకు తెలిసినట్లు లేడతను. పోలీసులు బారి నుంచి తప్పించుకోవడం మొక్కటే లక్ష్యంగా పెట్టుకుని పోగొట్టుకున్న శారీరక స్పృహని అప్పుడే తెచ్చుకున్నట్టున్నాడతను. "అబ్బా!" అన్నాడు కాలు పట్టుకుంటూ.

"దెబ్బ ఎక్కడ తగిలింది బాబూ!" అంటూ శాంతమ్మ అతనికి దూరంగా రాబోయింది.

గుమ్మం దగ్గరి నుంచి లోపలిదాకా చుక్క చుక్కల్లా పడిన నెత్తుటి బొట్లు చూస్తూ తలుపుల వైపు చూపించాడతను.

శాంతమ్మ గ్రహించింది. "పోలీసులు ఎంత దూరంలో ఉండుంటారు?"

"ఏమో! ఊళ్ళోకి వచ్చేదాకా నన్ను తరుముతూనే ఉన్నారు."

కోడలివైపుచూస్తూ, "ముందు గుమ్మం బయట నెత్తుటి మరకలుంటే తుడిచెయ్యాలి. టార్చిలైటు తీసుకురామ్మా లక్ష్మీ!" అని తలుపులు తీయబోయింది శాంతమ్మ.

"వద్దు, తలుపులు తెరవవద్దు!"

అతని భయాన్ని అర్థం చేసుకుంది శాంతమ్మ.

"నాకు చీకట్లో సరిగా కనపడదు. నువ్వలా దొడ్లోంచి చుట్టూ తిరిగి వెళ్ళి గుమ్మం ముందు నాలుగువైపులా కచ్చాపచ్చగా తుడిచేసి రామ్మా?"

చీపురు తీసుకుని లక్ష్మి బయటకు వెళ్ళింది.

"నువ్వలా కూర్చో, బాబూ! నెత్తురు కారకుండా కట్టు కడతాను!" అంటూ స్టౌ వెలిగించి వేణ్ణీళ్ళు పెట్టడానికి వెళ్ళింది శాంతమ్మ

అతను కూర్చుంటూ ఆ పిల్లవైపు చూశాడు. ఆ పిల్ల వెనుకడుగు వేస్తూ బిత్తరగా చూసింది. భయపడవద్దన్నట్టు నవ్వు తెచ్చి పెట్టుకున్నాడతను.

దేనికి భయపడకూడదో తెలియని వయసు. అపరిచితమైన దానికి ఇట్టే భయపడే వయస్సు. గోడకి బొమ్మలా అతక్కుపోయింది ఆ పిల్ల.

పక్కకి తిరిగి కూర్చున్నాడతను. ముందుకు వంగి రక్తంతో తడిసిన పాంట్‌ని నెమ్మదిగా పైకి లాగి మడతలు పెట్టడం మొదలుపెట్టాడు. తను పడుతున్న బాధ భరించలేనంతగా ఉన్నా, ఆ పిల్ల భయపడుతుందేమోనని పళ్ళు బిగపట్టాడు. శాంతమ్మ వచ్చింది. "అబ్బో! గాయం పెద్దదే! తుపాకి గుండు తగిలి చీరుకుపోయినట్టుంది."

"అవును. పోలీసులు ఒక్కసారిగా మామీద పడ్డారు. మా వాళ్ళు ముగ్గురు దొరికిపోయారు. తక్కినవాళ్ళం తుప్పల్లోకి పారిపోయాం. పోలీసుల తుపాకులు మా మీద గుళ్ళ వర్షం కురిపించాయి. ఎంతమంది బ్రతికి బయటపడ్డారో నాకు తెలియదు. ఇక్కడ దాకా ఎలా రాగలిగానో నాకు తెలియదు. మీ తలుపు సందులోంచి వెలుగు కనిపించింది. ఇక పరుగెత్తలేక మీ తలుపు తట్టాను."

"మంచి పని చేశావు!" అని అల్మైరాలోనుంచి దూదిగుడ్డ తీసుకువచ్చి అతని గాయం మీద ఒత్తుగా పెట్టి కట్టు కట్టింది శాంతమ్మ.

"మీ రెంత మంచివాళ్ళు!" అతని గొంతులో గాద్గదికత.

"నీ పేరు బాబూ?" ఆవిడ చిరునవ్వులో నైర్మల్యం.

"నా పేరు నేనెప్పుడో మర్చిపోయాను." అతని నిట్టూర్పులో నిరాశ.

"మనస్సులో దిగులుగా ఉన్నప్పుడు అన్నీ అలాగే అనిపిస్తాయి."

"దిగులు, ఆనందం అంటూ వేరే వేరే ఏమీ లేవు మాకు. మేము నమ్మింది ఆచరణలో పెట్టడం మీదనే మా దృష్టి."

"మీరు నమ్మింది ఏమిటి బాబూ?" ఆవిడ గొంతులో కుతూహలం.

"సమాజంలో సమానత్వం. పేద, గొప్ప అన్నవి ఉండకూడదు?" అతని గొంతులో గాంభీర్యం.

"అంటే?" అని ఆర్థోక్తిలో ఆగిపోయింది ఆవిడ.

"అవునమ్మా! మీరంతా విప్లవవాదులని వింటూంటారే – వాళ్ళల్లో నేనూ – ఒకడ్ని."

ఓ క్షణం గదిలో నిశ్శబ్దం.

"ప్రభుత్వం దృష్టిలోనేనునేరస్థుడ్ని. నేరస్థుడ్ని పట్టించి ప్రభుత్వానికప్పగించాలా, గాయపడ్డ మనిషిని రక్షించాలా అని సందిగ్ధంలో పడ్డారు కదూ?"

"లేదు, లేదు!" శాంతమ్మ నవ్వులో కంగారు.

"మీరు సందేహించడంలో తప్పేమీ లేదమ్మా! మేమంతా బందిపోటులమని, కిరాతకుల మని, రాక్షసుల్లా ప్రవర్తిస్తున్నామని ప్రభుత్వం ప్రచారం చేస్తోంది. అది నమ్మే వాళ్ళెవరైనా మమ్మల్ని చూసి భయపడతారు. అసహ్యించుకుంటారు. కాని నిజానిజాలు ఎందరికి తెలుసు?" అంటూఎన్నో విషయాలు అనర్గళంగా, ఆవేశంగా చెప్పుకుపోయాడతను.

"అడవులు కొట్టేసి కలపను దొంగతనంగా అమ్ముకుంటూ ఆదివాసుల్ని నిరాధారం చేస్తున్నారు కాంట్రాక్టర్లు. గిరిజన భూముల్ని ఆక్రమించుకుని వాళ్ళని తన్ని తగలేస్తున్నారు మొఖాసాదార్లు. కష్టానికి సరిపడ కూలి డబ్బులివ్వకుండా రైతు కూలీలను కాల్చుకుతింటున్నారు భూస్వాములు. వీళ్ళను శిక్షించి పేదవాళ్ళకి న్యాయం చేయాల్సిన పోలీసులు వీళ్ళ దగ్గరే లంచాలు పుచ్చుకుని పేదవాళ్ళని దొంగకేసుల్లో ఇరికించి హింసిస్తున్నారు. ఈ దేశంలో డబ్బున్న వాళ్ళదే రాజ్యం. డబ్బున్నవాడికే న్యాయం. ఇది అన్యాయం అని పోరాడేవాళ్ళు విప్లవకారులు. మీ హక్కుల్ని తెలుసుకోండి అని గిరిజనుల్ని ఆదివాసుల్నిసంఘటితం చేస్తున్నవాళ్ళు నక్సలైట్లు. అదే భరించలేకపోతున్నారు పెత్తందార్లు. వాళ్ళిచ్చిన చందాలతో సభ్యత్వాన్ని చేజిక్కించుకున్న రాజకీయ నాయకులు వాళ్ళని బంగారు బాతుల్లా రక్షించుకుంటున్నారు. అందుకే ప్రజల్లోని ఆర్థిక అసమానత్వాన్ని పోగొట్టవలసిన ప్రభుత్వం ఆ పని మానేసి అది కావాలని అడిగినవాళ్ళని అణగదొక్కే కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది.

"ఇది అన్యాయమని పోరాడుతున్నందుకు మమ్మల్ని పట్టుకుని కాల్చి చంపుతున్నారు. ఈ వేళ దొరికిపోయిన ముగ్గుర్నీ చెట్లకి కట్టేసి అక్కడికక్కడే కాల్చి చంపేశారు పోలీసులు." అన్నాడతను.

"అయ్యో! అరెస్టు చేయవచ్చు కదా! కాల్చి చంపటమెందుకు?" అంది శాంతమ్మ.

"అరెస్ట్ చేస్తే కేసులు పెట్టాలి. సాక్ష్యాలు కావాలి. కోర్టులో వాదనలు జరిపించాలి. కాంట్రాక్టర్ల దగ్గర, షావుకార్ల దగ్గర కుత్సితంగా లంచాలు తిన్న పోలీసులు వాళ్ళ రహస్యాలు బయటపడే పని ఎప్పుడూ చేయరు. మమ్మల్ని చంపేసి కేసు లేకుండా చూసుకోవటమే వాళ్ళకి కావల్సింది. పోలీసు ఎన్‌కౌంటర్లో ఎదురు కాల్పుల్లో తీవ్రవాదులు చచ్చిపోయారని

పేపర్లలోప్రజలు చదువుకుకుంటూంటారు చూశారా, అదిగో ఆ చావులు ఇలాగే ఉంటాయి."

ఆవిడ కన్నార్పకుండా చూసింది.

"మా శవాల్ని అనాథ ప్రేతాలని ఎక్కడో అడవుల్లో తవ్వి పాతేస్తారు. ఆ పని చేసినందుకు ప్రభుత్వం పోలీసులకి వీర పతాకాలు చదివిస్తోంది!"

ఆవిడ అప్రతిభురాలైంది.

"కాని, మాకు చావంటే భయం లేదు. ఏ రోజునైతే ఈ ఉద్యమంలోకి దిగామో, ఆ రోజున మమ్మల్ని ఎప్పుడూ మృత్యువు వెంటాడుతూ ఉంటుందని మాకు తెలుసు. కాని, చచ్చిపోయేలోగా ఎంతోకొంతమందికి మంచి చేయాలి. పేదవాళ్ళకి కొందరికైనా మంచి జరగాలి. అదే ఆలోచన. అదే ఆరాటం."

నీ తల్లిదండ్రులెవ్వరూ, నువ్వెక్కడివాడిని అని ఇంకా ఏవేవో అడగాలనుకుంది ఆవిడ.

అంతలో దొడ్లోంచి పరుగు పరుగున వచ్చింది లక్ష్మి. "అత్తయ్యా! వీధి చివర టార్చిలైట్లు. ఎవరో వెతుక్కుంటూ వస్తున్నారు. పోలీసుల్లా ఉన్నారు."

గబుక్కున పైకి లేచి అడుగు వేయలేక అక్కడే కూలబడిపోయాడతను.

ఊపిరి బిగపట్టి అంతా విన్నారు.

బయట బూట్ల చప్పుళ్ళు.

"ఇదిగో, రక్తం. ఇక్కడే ఎక్కడో ఉన్నాడు సార్!" ఒక పోలీసు వాడి గొంతు.

"అయితే వెతకండి! పట్టుకుని, కాల్చి చంపండి నాకొ..." ఇన్‌స్పెక్టర్ కాబోలు అరిచాడు.

"వాళ్ళే పోలీసులు!" అంది లక్ష్మి భయంతో వణికిపోతూ.

"అమ్మో!" అని ఆ పిల్ల అరిచింది.

కుర్చీలో కూర్చున్నవాడు ఒక్క గెంతుగెంతి ఆపిల్ల నోటికడ్డంగా తన అరచేతి నదిమిపెట్టాడు. తనరెండో చేత్తో, తన జేబులోనుంచి పిస్తోలు బయటకు తీసి, "అరిస్తే చంపేస్తాను!" అన్నాడు హుంకరిస్తూ.

అతనంత కఠినంగా ఉండగలడని ఊహించలేకపోయిన లక్ష్మి "నా బిడ్డ తప్ప నా కెవరూ లేరు. దాన్నేం చేయకండి. బాబూ! మీకుదండం పెడతా!' అంటూ అతని కాళ్ళ మీద పడి ఏడవసాగింది.

శాంతమ్మ అతని ముఖంలోకి పరిశీలనగా చూసింది. అతను భయపడుతున్నవాడు! భయపెట్టేవాడు కాదు! "ఉష్!" అంటూ కోడలి దగ్గరకి వచ్చి భుజం తట్టి, ఆమెను నోరుమూసుకోమన్నట్టు సంజ్ఞ చేసింది.

అతని చేయి పట్టుకుంది. ఆవిడ వెంట కుంటుకుంటూ లోపలి గదిలోకి నడిచాడతను. ఆ పిల్ల నలాగే తన కూడా లాక్కుపోయాడు.

ఆవిడ సంజ్ఞ చేసింది. అతను పట్టెమంచం కిందకి దూరిపోయాడు. అతని పట్టు విడిపించుకోవాలని ఆ పిల్ల గింజుకుంది. అతను తన పట్టు వదిలిపెట్టలేదు.

"నీకేం భయం లేదు. నిన్నేమీ చేయదు. పోలీసులు వెళ్ళిపోయాక వద్దు గాని, అందాకా ఇక్కడే ఉండు, బుజ్జీ!" అని మనుమరాలితో చెప్పి, వాళ్ళు బయటకు కనపడకుండా వాళ్ళమీద తుంగచాప పరిచేసి ట్రంకు పెట్టెలు ముందుకు లాగి అడ్డుగా పెట్టేసింది.

వీధి తలుపులు దబదబలాడాయి.

లక్ష్మి లోపలి గది తలుపులు మూసేయబోయింది.

వద్దని కోడల్ని వారించింది శాంతమ్మ.

తలుపులు తీయక తప్పదు. తీశాక పోలీసులు, ఇల్లు సోదా చేయక మానరు. మూసిన తలుపులు ముందేరహస్యాన్ని బయటపెడతాయి.

'ఎలా అతన్ని రక్షించాలి' అన్నదొక్కటే ఆవిడ ఆలోచన.

తలుపుల దగ్గర్నుంచి లోపలికంటా వచ్చిన రక్తపు చుక్కల్ని తుడిచివేయటానికి తడిగుడ్డ పట్టుకుని వెళ్ళబోయింది లక్ష్మి. గబుక్కున కోడలి చెయ్యిపట్టుకుని ఆపింది శాంతమ్మ.

అత్తగారు ఎందుకాగమందో తెలియక వెలతెలబోతూ చూసింది లక్ష్మి.

"తులుపులు తెరవండి!" బయట కేకలు. తలుపుల మీద చప్పుళ్ళు.

అత్తగారి వైపు చూసింది లక్ష్మి. అప్పుడే తలుపులు తెరరవద్దన్నట్లు కోడలికి సంజ్ఞ చేసి, గబుక్కున వంటింట్లోకి వెళ్ళింది శాంతమ్మ. అత్తగారు అలా ఎందుకు వెళ్ళిందో అర్థం కాక, అయోమయంగా చూస్తూ నిలబడిపోయింది లక్ష్మి.

మరుక్షణంలో తిరిగి వచ్చి గబుక్కున నేల మీద కూలబడిపోయింది శాంతమ్మ. ఆమె కుడిపాదం నుంచి చివ్వున నెత్తురు చిమ్ముతోంది!

అత్తగారెంత పని చేసిందో అర్థమయ్యేసరికి లక్ష్మి ప్రాణాలు కడగట్టిపోయినట్టయ్యాయి.

"అత్తయ్యా!" అంటూ గుడ్ల నీళ్ళు కక్కుకుంది.

"నువ్వేం మాట్లాడకు! వెళ్ళి తులుపు తియ్యి!" అందావిడ నిశ్చలంగా.

లక్ష్మి వెళ్ళి తలుపులు తీసింది. ముగ్గురు పోలీసులు లోపలికి తోసుకుంటూ వచ్చారు. నేలంతా చిందిన రక్తపు బొట్ల మీద తమ బూట్ల కాళ్ళతో తొక్కుకుంటూ వచ్చారు.

"ఎన్నిసార్లు తలుపులు బాదాలి? వినపడటం లేదా?" అని అరిచాడు - పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టర్ కాబోలు!

లక్ష్మి గజగజలాడిపోయింది.

"క్షమించండి, బాబూ! ఇప్పుడే బజారునుంచి వచ్చాము. పెద్దదాన్ని చీకట్లో కళ్ళు కనపడలేదు. గాజు పెంకు కోసుకుపోయినట్టుంది. నా రక్తం చూసి కోడలు పిల్ల కంగారు పడిపోయింది. కట్టుకడదామని దూదీ, గుడ్డ తీసుకురావటానికని వెళ్ళింది. ఆలస్యమైనందుకు క్షమించండి?" అంది శాంతమ్మ తొణక్కుండా.

గతుక్కుమన్నారు పోలీసులు. వీధిలో రక్తపు మరకలు చూసి మనిషి దొరికాడని మహదా నందంగా తలుపులు తట్టారు వాళ్ళు. వాళ్ళనుకున్న దొకటి, అయింది వేరొకటి. ఏమడగాలో

మర్చిపోయిన వాళ్ళలా ముఖాముఖాలు చూసుకున్నారు.

"ఇంట్లో కూర్చోబెట్టటానికి తగినన్ని కుర్చీలు లేవు, క్షమించండి!"

"మేం కూర్చోవటానికి రాలేదు!" ఇన్‌స్పెక్టర్ ముఖంలో విసుగు.

"అంతా తిరిగి తిరిగి అలసిపోయినట్టున్నారు."

అత్తగారి మాట కర్థం తెలిసిన దానిలా గబగబా వంటింట్లోకివెళ్ళి మంచినీళ్ళు తెచ్చింది లక్ష్మి. ముందు అక్కర్లేదన్న ఇన్‌స్పెక్టర్ కూడా గబగబా నీళ్ళు తాగేశాడు.

"పాపం, బాగా దాహం వేసినట్టుంది!"అంది శాంతమ్మ.

'ఓ వైపు తన గాయం నుంచి రక్తం కారుతున్నా పట్టించుకోకుండా తమకు మర్యాదలు చేస్తుందేమిటి ఈవిడ?" చిత్తయిపోయిన పోలీసులు మామూలు ప్రశ్నలడగటం మర్చి పోయారు.

ఇక ఆగలేకపోయాడే ఏమో, "ముందు మీ అత్తగారికి కట్టుకట్టామ్మా! రక్తం పోతోంది!" అన్నాడొక పోలీసు.

కన్నీళ్ళు తుడుచుకుని దూది తెచ్చి అత్తగారికి కట్టు కట్టటానికి కూర్చుంది లక్ష్మి.

"ఎవరినో వెతుక్కుంటూ వచ్చినట్టున్నారు?" అంది శాంతమ్మ తొణక్కుండా.

ఇన్‌స్పెక్టర్ ముఖంలో కరుకుతనం తగ్గింది.

"చూడండమ్మా! ఈ నక్సలైట్ల దుండగాలకి అంతులేకుండా పోతోంది. ఎప్పుడు ఎవరిని ఎత్తుకుపోతారో తెలియదు. ఎవరిని కాల్చి చంపుతారో తెలియదు. ఎక్కడ బాంబులు వేస్తారో తెలియదు. పట్టుకోటానికి దొరకరు. పట్టుకోకపోతే మా పై అధికారులు మా ప్రాణాలు తీస్తున్నారు. ఇక్కడికి దగ్గర్లో ఓ ముఠావాళ్ళు మకాం వేశారని తెలిసింది. రెండు రోజులనుంచి పుట్టా చెట్లూ అనక వెతికాం. కొందరు దొరికారు. కొందరు దొరికినట్టే దొరికి పారిపోయారు."

శాంతమ్మ కోడలివైపు చూసింది. ఆమె ముఖం ఎర్రగా కందిపోయి ఉంది.

"కొందరీ ఊరి వైపు పారిపోయి వచ్చారు. వాళ్ళల్లో ఒకడు తుపాకి గుండు తగిలి రక్తం ఓడ్చుకుంటూ ఇటే వచ్చాడు. ఇక్కడే ఎక్కడో దాక్కున్నాడు." అంటూ ఇటూ అటూ చూశాడొక పోలీసు.

"మీరన్నది నిజమే! నేనూ, కోడలు బజారుకి వెళ్ళి వస్తున్నాము. అప్పుడే మా గుమ్మం దగ్గరికి వచ్చినట్టున్నాడు. మమ్మల్ని చూసి కంగారుపడి పక్కసందులోకి పారిపోయాడు. అలా ఎందుకు వెళ్ళాడో అర్థం కాక నేను దొడ్లోకి వెళ్ళాను. అప్పుడే కాలికీ దెబ్బ తగిలింది. ఆడవాళ్ళం. ఒంటరిగా ఎక్కడికని వెళ్ళగలం? ఇలా లోపలికి వచ్చాం. మీరు తలుపులు కొట్టారు!"

పోలీసులు ఉస్సురుమన్నారు.

"మా ఇళ్ళకి దగ్గర్లో మామిడి తోటలున్నాయి. ఆ పైన అంతా పొలాలు. ఈ చీకట్లో ఎటైనా పారిపోయుండొచ్చు!" అంది శాంతమ్మ.

"పదండి!" అన్నాడు ఇన్‌స్పెక్టర్.

"మీకేమైనా అనుమానంగా ఉన్నవాళ్ళు కనిపిస్తే వెంటనే పోలీస్ స్టేషన్‌కి రిపోర్టు చేయండి!" అన్నాడొకపోలీసు కానిస్టేబుల్.

"అలాగే బాబూ!" అంది శాంతమ్మ.

'చాలా తెలివిగా మాట్లాడానా సార్!" అన్నట్టు చూశాడు కానిస్టేబుల్. ఇన్‌స్పెక్టర్ ముఖం చిట్లించుకుని బయటకు నడిచాడు.

మరునిముషంలో అక్కడంతా నిశ్శబ్దమైపోయింది.

అత్తగారు సంజ్ఞ చేసింది. కోడలు తలుపులు వేసి వచ్చింది.

"ఎంత పని చేశారత్తయ్యా!" అంది లక్ష్మి ఉస్సురుమంటూ.

ఆవిడ గాఢంగా నిట్టూర్చింది.

"మీ కాలికింత దెబ్బ తగిలించుకున్నారే! రేపేదైనా ప్రమాదం జరిగితే?"

ఆవిడ పల్చగా నవ్వింది. "ఏమీ కాదు, వెళ్ళు! వెళ్ళి అతన్ని పిలు!"

"విప్లవకారులు మంచివాళ్ళు కాదని తెలిసి కూడా మీరెందుకీ పనిచేశారు?"

"ఎవరు మంచివాళ్ళు, ఎవరు చెడ్డవాళ్ళు అని మనం నిర్ణయించలేమమ్మా! పుట్టిన ప్రతివాడిలోనూ కొద్దో, గొప్పో మంచితనం అన్నది ఉంటుంది. ఆ మంచి పోకుండా కాపాడటం మన ధర్మం!"

"మీకు లోకంలో అంతా మంచివాళ్ళుగానే కనిపిస్తారు!" అంది లక్ష్మి విసుక్కుంటూ.

శాంతమ్మ చిన్నగా నవ్వి, "అతన్ని పిల్చుకురా! ఆ మంచం కింద బుజ్జి కూడా నలిగిపోతోంది!" అని కోడలికి గుర్తు చేసింది.

లక్ష్మి వెళ్ళింది.

అతను బయటకు వస్తూనే, "ఆ పిల్ల అరుపులకి కంగారుపడి పిస్తోలు చూపించి భయపెట్టాను. నన్ను క్షమించండి" అన్నాడు.

తన బిడ్డను వాటేసుకుని అతనివైపు అసహ్యంగా చూసింది లక్ష్మి.

"మీరు చేసిన మహోపకారానికి మా అత్తగారేం చేశారో చూడండి!" అంది నిష్ఠూరంగా.

అప్పుడు కాని శాంతమ్మ కాలివైపు చూడలేదు అతను. "ఏమిటది? ఏం చేశారు?" అని ఆత్రుతగా అడిగాడు.

"ఏమీ లేదు. ముందు నీ గాయాన్ని శుభ్రం చేసి, మందు వేసి కట్టుకట్టాలి!" అంటూ వేణ్ణీళ్ళు తీసుకురావటానికి వంటింట్లోకి వెళ్ళింది శాంతమ్మ.

అతను అడక్కుండానే అత్తగారేం చేసిందో చెప్పి, "మీ రావిడ త్యాగానికి అర్హులా" అన్నట్లు చూసింది లక్ష్మి.

ఆఘాతం తగిలినవాడులా కుర్చీలో కుప్పగా కూలిపోయాడతను.

శాంతమ్మ వేణ్ణీళ్ళతో వచ్చింది.

"ఎందుకమ్మా ఇంత పని చేశారు?" అతని కళ్ళనిండా నీళ్ళు.

ఆవిడ నిర్మలంగా నవ్వింది. "ఏమైతేనేం గండం గడిచింది. అదే మనకి ముఖ్యం. ఈ దెబ్బ రేపటి కదే పోతుంది!"

ఆవిడ ఓదార్పు మాటలు అతన్ని మూగవాడిని చేశాయి. తనకు తాను చేసుకున్న గాయాన్ని మర్చిపోయి అతని గాయానికి శుశ్రూష చేస్తున్న ప్రేమమూర్తిని చూస్తూ అతను కొయ్యబారి పోయాడు.

"బాగా అలసిపోయినట్టున్నావు. ముఖం కడుక్కుని రా! కాస్త అన్నం తిందువుగాని."

"వద్దమ్మా! వద్దు! ఇప్పటికి మీరు చేసింది చాలు! ఇక మీ మీద భారం పెట్టను. సెలవిప్పించండి!' అని పైకి లేచి నిలబడలేక కూలబడిపోయాడు.

"చూశావా! నిలబడటానికే శక్తి లేనివాడికి నడిచేశక్తి ఎక్కడుంటుంది? ఈ రాత్రికి ఇక్కడే ఉండి కాస్త విశ్రాంతి తీసుకో."

అతనా రాత్రేకాదు. మరో రెండు రాత్రులక్కడే ఉండిపోవాల్సి వచ్చింది.

మర్నాడు పొద్దుటికి శాంతమ్మకి కాలు మోపు చేసి విపరీతంగా జ్వరం వచ్చింది. లక్ష్మి డాక్టర్ని తీసుకువచ్చి వైద్యం చేయించింది.

"నా వల్ల మీరంతా ఇబ్బందుల్లో పడ్డారు" అన్నాడతను.

లక్ష్మి మాట్లాడలేదు.

"మీకు నా మీద చాలా కోపంగా ఉందని నాకు తెలుసు."

అతనివైపు తల తిప్పి కూడా చూడలేదామె.

"మీకు నేను చేయగలిగే సాయమేమీ లేదు. మీ కింకా భారంగా ఇక్కడ ఉండటమూ నా కిష్టం లేదు. కాని, నా ప్రాణాలు కాపాడాలని తన ప్రాణాలమీదకు తెచ్చుకున్నా రీవిడ. ఈ స్థితిలో వదిలి ఎలా వెళ్ళగలను?"

అతనితో మాట్లాడకుండా ఉందామని అనుకున్నా భోజనం వేళ అతన్ని పిలవక తప్పలేదామెకు.

ప్రతి పూటా భోజనం పెట్టి వెళ్ళిపోతుందామె. అతనికి మళ్ళీ ముఖం చూపించదు. తిన్నాననిపించుకుని లేచి వెళ్ళిపోతున్నాడతను. శాంతమ్మ జ్వర తీవ్రతలో స్పృహ లేకుండా ఉంది. ఇల్లు వదిలి వెళ్ళలేడు. ఇంట్లో మాట్లాడేవాళ్ళు లేరు. జీవితంలో అతనిటువంటి చిత్రమైన శిక్షను ఎప్పుడూ అనుభవించలేదు.

మూడోనాడు రాత్రి శాంతమ్మకు కొంచెం జ్వరం తగ్గుముఖం పట్టింది.

ఆవిడ దగ్గరికి వచ్చి, "ఎలా ఉందమ్మా" అని అడిగాడు.

"బాగానే ఉంది. బాబూ!"

"మీ కేదైనా అయితే నేనేమైపోయేవాడ్నో చెప్పలేను!"

"నీకేమవుతుంది? మంచి మనసున్నవాడివి. నలుగురికి మంచి చేయాలనుకుంటున్న

వాడివి. నీకు మంచే జరుగుతుంది."

"మీరింత అభిమానంగా చూసుకుంటున్నారే! మీ కోడలికి నేనంటే అంత కోపం ఎందుకమ్మా! నేనేం చేశానని? తన పిల్లని పిస్తోలుతో భయపెట్టినందుకేనా నాకింత శిక్ష?"

"నీ మీద కోపంకాదు బాబూ! తనకు వచ్చిన కష్టానికి బాధ! అంతే!"

"మీరనే దేమిటో నాకర్థం కాలేదు"

"ఆ గోడమీద ఫొటో కనపడుతోందా! వాడే నా కొక్కగానొక్క కొడుకు. ఈ ఇంటికి మగ దిక్కు వాడొక్కడే! ఎవరి కష్టాన్నీ ఓర్చుకోలేకపోయేవాడు. అమ్మా! భగవంతుడు మనిషిని ఎందుకు పుట్టించాడోతెలుసా? ఏదో ఒక మంచి చేయాలని. ఎవరికో ఒకరికి మంచి చేయాలని. అనంతమైన కాలంతోపోలిస్తే మనిషి బతికేది చాలా తక్కువ. ఆ తక్కువ వ్యవధిలోనే త్వరత్వరగా మంచన్నది చేసుకుంటూ పోవాలి' అనేవాడు. నేను నేడోరేపో రాలిపోయేదాన్ని జీవితమంతా ముందే ఉంది నా కోడలికి. తన కో చిన్నపిల్ల. వాళ్ళెలా బతకాలి? వాళ్ళ కర్మ కొదిలేసి తను వెళ్ళిపోయాడు. ఎవరో స్నేహితుడు కష్టంలో ఉన్నాడంటే వెళ్ళాడు. మళ్ళీ తిరిగి రాలేదు" అంది శాంతమ్మ విషాదం నిండిన స్వరంతో.

"ఏం జరిగింది? మీరు చెప్పేది నాకు సరిగా అర్థం కాలేదు" అన్నాడతను.

"మీ విప్లవకారులు కాకతీయ ఎక్స్‌ప్రెస్ మీద బాంబులు వేసినప్పుడు ఆ ప్రమాదంలోనే చచ్చిపోయాడు నా కొడుకు." ఆవిడ గొంతు బొంగురుపోయింది.

అతనికి తలమీద పిడుగులు పడినట్టయింది. పొంగి వచ్చే దుఃఖాన్ని ఆపుకుంటూ ముఖాన్ని చాటుచేసుకుంది ఆవిడ.

చాలసేపటిదాకా ఆ గదిలో నిశ్శబ్దం గూడు కట్టింది.

"అమ్మా! మీ కోడల్ని ఒకసారి పిలవండి!" అని అడిగాడు అతను.

"ఎందుకు?" చిత్రంగా చూస్తూ అడిగింది శాంతమ్మ.

"నా పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకుంటాను." అతనే వెళ్ళి లక్ష్మిని పిల్చుకుని వచ్చాడు. తన జేబులోనిపిస్తోలు తీసి ఆమె ముందు పెట్టాడు.

"మీ భర్త మరణానికి కారకుల్లో నేనూ ఒకడ్ని. ఈ పిస్తోలుతో నన్ను కాల్చి చంపండి. లేకపోతే పోలీసు రిపోర్టు ఇవ్వండి. బాంబులు వేసింది నేనేనని ఒప్పుకుంటాను. మీరెలాంటి శిక్ష విధించినా నాకు అభ్యంతరం లేదు." అన్నాడు నిశ్చలంగా.

లక్ష్మి వెలతెలబోతూ చూసింది.

శాంతమ్మ పైకి లేచి కూర్చుంది. "ఏమిటి బాబూ! ఏమిటంటున్నావు నువ్వు? రైలుబండి మీద బాంబులు వేసింది నువ్వా? ఊహూ! నువ్వు అలాంటివాడివి కావు! అలాంటివాడివి కాలేవు!"

"ఆ బాంబులు పడకుండా ఆపలేకపోయినవాడ్ని. నేను అపరాధినే నమ్మా! నాకు శిక్ష పడవలసిందే!" అంటూ తన చేతులతోముఖం కప్పుకుని నేలమీద కుప్పలా కూలిపోయాడతను.

శాంతమ్మ మంచం మీద నుంచి లేచి వచ్చింది.

"మంచినీళ్ళు తేమ్మా!"

లక్ష్మి నీళ్ళు తెచ్చిచ్చింది.

"ఇంద, నీళ్ళు తాగు బాబూ!" అంది ఆవిడ అతన్ని బుజ్జగిస్తూ.

"మీ అభిమానానికి తగనమ్మా! నన్నసహ్యించుకోండి. కొట్టండి. చంపండి!" అన్నాడు తన నుదురు కొట్టుకుంటూ.

"చూడు, బాబూ! అందరి భారాన్ని నువ్వు మోయవద్దు. నీకు, నువ్వు శిక్ష వేసుకుని కూడా ప్రయోజనం లేదు!"

ముఖం తుడుచుకుని శాంతమ్మవైపు కన్నార్పకుండా చూడసాగాడతను.

"... బస్సుల్ని తగలపెట్టడం వల్ల, రైళ్ళమీద బాంబులువేయడం వల్ల అన్నెం పున్నెం తెలియని అమాయకులు చచ్చిపోతున్నారు. దేశానికి సంబంధించిన సంపద దగ్ధమవుతోంది. ఎవరికి కష్టనష్టాలు లేని శాంతి మార్గం లేనే లేదా? ప్రజలకు మంచి చేయాలనుకునేవారు ఆ ప్రజల ఒప్పుకునే మార్గంలో వెళ్ళాల్సిన అవసరం లేదా? ప్రజలు పాలుపంచుకోకుండా మీ ఉద్యమాలు విజయవంతమవుతాయని ఎలా అనుకుంటున్నారు? హింసవల్ల ఎవరికి ప్రయోజనం జరుగుతోంది? మీరు చేస్తున్న త్యాగాలన్నీ బూడిదపాలై పోవటం లేదా? ప్రజలు అసహ్యించుకునే పరిస్థితులు ఎందుకు తెచ్చుకుంటున్నారు? మీ వేళ్ళతో మీ కళ్ళే పొడుచుకుంటున్నారే - ఎంత పిచ్చివాళ్ళయ్యా మీరు?"

తన కొడుకు దారుణ మరణానికి కారకులైన వాళ్ళకి కూడా మేలు జరగాలిన ఆశిస్తోంది ఆవిడ! ఎంత గొప్ప మనసు!

"నలుగురికి మంచి కావాలని ఆశించేవాడివి. తప్పుదారిని నడుస్తున్న వాళ్ళను మంచి దారిన నడిపించు! నా కొడుకు ప్రాణత్యాగానికో ప్రయోజనం చేకూర్చినవాడివవుతావు!"

అతను అప్రయత్నంగా ఆ ప్రేమమూర్తి పాదాలు స్పృశించి పైకి లేచాడు.

శాంతమ్మ కన్నుల్లోంచి కురుస్తున్న వెన్నెల ముందు గదిలోని దీపాల వెలుగు వెలవెలబోయి నట్టనిపించిందితనికి.

వీధి తలుపులు తెరిచాడతను. లోకంలో ఇక దేనికీ భయపడనన్నంత ధైర్యంగా తెరిచాడతను.

మెట్ల మీదకి దిగుతూ వెనక్కి తిరిగి ఆవిడ వైపు చూశాడు.

ఆవిడ కన్నుల నిండా కరుణ నిండిన వెలుగు!

ఇప్పుడతని గుండెల నిండా మంచిని నింపిన వెలుగు!

అతను చీకట్లోకి అడుగులు వేస్తున్నాడు.

ఆ చీకటి ఎల్లకాలం ఉండదులే అని అతని లోలోపల వెలుగుతున్న మానవత అతనికి దారి చూపుతోంది! ●